

Kemala Indonesia

Keberkesanan Program Usahawan Muda Terhadap Penerapan Nilai Keusahawan Pelajar Berdasarkan Model Keusahawan Kirkwood

Dayang Sinar Binti Igah, Khadijah Bt Daud

Jabatan Asas Pendidikan dan Sains Sosial
Fakulti Pendidikan
Universiti Teknologi Malaysia
81310 Johor Bahru, Johor, Malaysia.
E-mail: dsinar66@gmail.com; p-khadijah@utm.my

Abstrak - Bilangan penganggur berumur produktif adalah masalah yang melibatkan banyak pihak, terutamanya kerajaan. Banyak program yang telah dilaksanakan termasuk Program Usahawan Muda (PUM). Walau bagaimanapun, keberkesanannya belum dikaji dengan teliti. Oleh itu, kajian ini bertujuan untuk menilai keberkesanan Program Keusahawan Muda terhadap penerapan nilai keusahawan pelajar sekolah menengah. Antara nilai keusahawan yang dikaji adalah sabar, inisiatif, kreatif dan inovatif, kecekalan, keyakinan diri, amanah dan perancangan sistematik. Kajian ini dijalankan terhadap 1818 orang guru penasihat program keusahawan di sekolah menengah di Sabah, Malaysia. Kajian ini adalah tinjauan kuantitatif dengan menggunakan soal selidik Likert 5 mata. Hasil kajian menunjukkan bahawa keberkesanan PUM terhadap penerapan nilai keusahawan pelajar secara keseluruhan adalah pada tahap tinggi.

Kata Kunci: Program Keusahawan Muda, nilai keusahawan pelajar, kajian kuantitatif.

I. Pendahuluan.

Rancangan Malaysia ke-9 (Malaysia, 2006) telah memperincikan usaha kerajaan untuk meningkatkan pemilikan ekuiti dalam kalangan bumiputera dapat ditingkatkan sehingga ke 30% menjelang tahun 2020. Usaha ini dapat dicapai melalui pemerkasaan bidang keusahawan dalam kalangan bumiputera. Ini bersesuaian dengan pendapat yang dikemukakan oleh Rodriguez-Pose and Hardy (2015) dan Hisrich et al. (2008) yang menyifatkan keusahawan sebagai sektor yang memainkan peranan penting dalam pembangunan ekonomi negara.

Bagi memastikan usaha ini berjaya, kerajaan melalui Pembangunan Masyarakat Perdagangan dan Perindustrian Bumiputera (MPPB) dalam Rancangan Malaysia ke-9 (Malaysia, 2006) mensasarkan bilangan golongan bumiputera terlibat aktif dalam bidang keusahawan dan latihan pembangunan keusahawan akan bertambah bukan sahaja dari segi penyertaan, latihan, penyediaan kemudahan pembiayaan tetapi juga dari segi kualiti, produktiviti dan semangat daya saing juga turut diberi penekanan yang serius oleh pihak kerajaan. Justeru di sinilah pentingnya pendidikan keusahawan dilaksanakan semenjak peringkat sekolah lagi untuk melahirkan pelajar-pelajar yang memiliki nilai keusahawan iaitu sebagai pelajar yang memiliki daya saing yang tinggi dan mampu menyumbang kepada peningkatan ekonomi negara (Norita Deraman et al., 2010). Kenyataan ini turut dipersetujui oleh Neck dan Greene (2011) bahawa keusahawan mesti dibina dalam kalangan generasi muda.

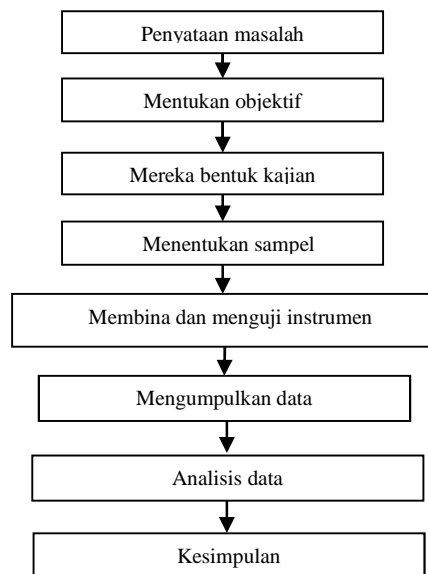
Oleh itu, penubuhan program-program keusahawan sekolah amat membantu dalam menerapkan nilai-nilai keusahawanan pelajar secara lebih praktikal (Rodriguez-Pose & Hardy, 2015; Zaidatol Akmaliah & Bagheri, 2011). Banyak pengalaman boleh diraih oleh pelajar ketika menguruskan perniagaan di kedai koperasi. Bermula dengan menyusun atur premis, pemilihan bahan yang diperniagakan hinggalah kepada kaedah pemasaran yang digunakan. Sementara itu mereka turut mempelajari bagaimana menyediakan dokumen urus niaga seperti rekod simpanan stok dan penyata aliran wang tunai (Anida, 2007). Kementerian Pendidikan mengiktiraf kepentingan gerakan koperasi sekolah kerana perannya berhubungkait dengan usaha merealisasikan Falsafah Pendidikan Kebangsaan (FPK). Galakkan penubuhan koperasi amat jelas terkandung dalam surat Pekeliling Ikhtisas KP 8591 - Jld II(222) bertarikh 8 Mei 1976 dan KP(BS) 8586/303/(57) bertarikh 20 April 1989.

Walaupun pelbagai usaha dan juga penubuhan pelbagai program keusahawanan sekolah telah banyak dijalankan, namun permasalahan tentang penerapan nilai keusahawanan pelajar masih juga menjadi polemik. Hal ini didasarkan oleh kajian Nemerzitski *et al.* (2013) bahawa lebih separuh pelajar yang meninggalkan dunia persekolahan masih menganggur. Pengangguran tersebut berlaku kerana mereka tidak dapat diterima dalam industri dan juga tidak memiliki kemahiran dalam berdikari menjadi seorang usahawan. Pelbagai masalah diri yang sangat tebal, masalah dalaman dan luaran dalam kalangan penganggur dan juga usahawan gagal berpunca daripada faktor keketatan dan tidak menjiwai nilai-nilai usahawan tulen juga menjadi faktor penyumbang kepada fenomena ini sebagaimana pandangan Kinuthia *et al.* (2014). Oleh itu, usaha melahirkan usahawan tulen perlu dilakukan secara lebih serius bermula dari peringkat akar umbi seperti melentur buluh biarlah dari rebungunya maka kemahiran kebolehpasaran ini perlu diterapkan kepada pelajar sekolah.

Program keusahawanan sekolah Program Usahawan Muda (PUM) telah lama ditubuhkan iaitu sejak tahun 1993. Selepas beberapa dekad penubuhan program tersebut perlulah dikenalpasti kesannya. Kajian keberkesanan program tersebut pernah dijalankan oleh Jusoh bin Omar (2003). Namun keberkesanan pelaksanaan program tersebut hanya dikaitkan dengan pencapaian pelajar dalam bidang akademik dan juga terhad kepada MRSM (Maktab Rendah Sains MARA) di Utara dan Timur Semenanjung Malaysia. Kajian keberkesanannya terhadap penerapan nilai keusahawanan pelajar khususnya di Sabah perlu dikaji secara mendalam. Oleh itu, kajian ini dijalankan bagi menilai keberkesanan Program Usahawan Muda (PUM) terhadap penerapan nilai keusahawanan pelajar berdasarkan Model Keusahawanan Kirkwood (2009) iaitu sabar, inisiatif, kreatif dan inovatif, kecekalan, keyakinan diri, amanah dan perancangan sistematik.

II. Metodologi.

Kajian ini merupakan kajian tinjauan secara kuantitatif tentang penerapan tujuh nilai keusahawanan pelajar. Antara nilai keusahawanan yang dikaji adalah sabar, inisiatif, kreatif dan inovatif, kecekalan, keyakinan diri, amanah dan perancangan sistematik. Kajian ini dijalankan di 198 Sekolah Menengah Kerajaan jenis harian sahaja dan tidak termasuk Sekolah Menengah Teknik dan Sekolah Agama. Sekolah yang dipilih adalah sekolah yang telah berjaya menubuhkan dan mengoperasikan sekurang-kurangnya memiliki sebuah Program Usahawan Muda (PUM). Sampel kajian adalah 1818 guru penasihat program keusahawanan sekolah. Prosedur pengambilan data dapat dilihat pada Rajah 1 berikut.

Rajah 1. Prosedur pengambilan data

Kaedah pengambilan data adalah dengan menyebarkan satu set soal selidik yang menggunakan skala Likert 1-sangat tidak setuju, 2-tidak bersetuju, 3-tidak pasti, 4-bersetuju, 5-amat bersetuju. Soal selidik tersebut terdiri daripada 8 bahagian iaitu Bahagian A, Bahagian B, Bahagian C, Bahagian D, Bahagian E, Bahagian F, Bahagian G dan Bahagian H. Bahagian A merupakan bahagian yang mengenalpasti profil sampel kajian. Manakala Bahagian B, C, D, E, F, G dan H merupakan konstruk nilai keusahawanan yang dikaji iaitu Sabar (Bahagian B), inisiatif (Bahagian C), kreatif dan inovatif (Bahagian D), kecekalan (Bahagian E), keyakinan diri (Bahagian F), amanah (Bahagian G) dan perancangan sistematik (Bahagian H). Satu set soal selidik tersebut telah diujikan melalui kajian rintis kepada 30 orang guru penasihat dan didapati bahawa soal selidik memiliki kebolehpercayaan yang baik dengan nilai *alpha cronbach* lebih dari 0.7. Selanjutnya, data yang didapat dari soal selidik diproses dan dianalisis secara deskriptif (skor min dan sisihan piawai) menggunakan perisian *Statistical Package for Social Science (SPSS)* Versi 22.

III. Hasil dan Perbincangan

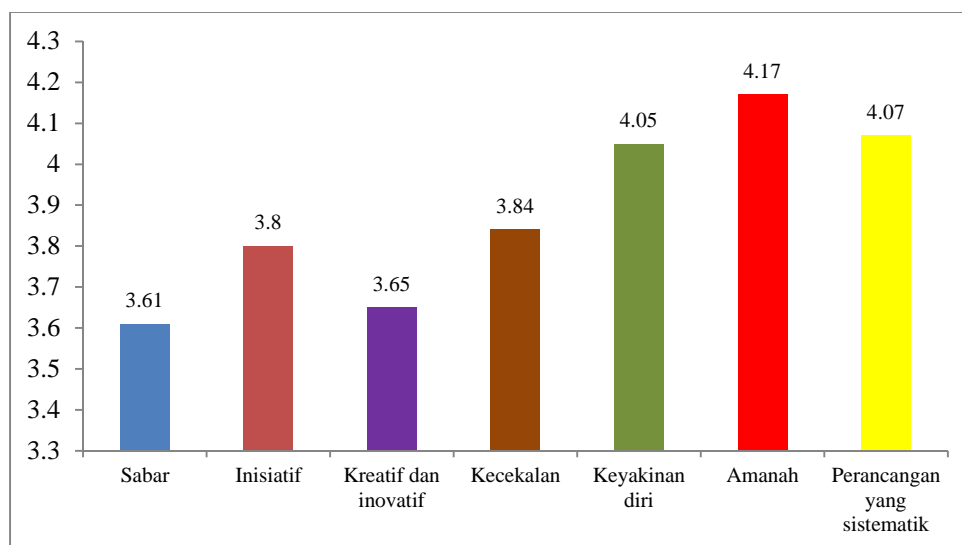
Hasil analisis deskriptif berupa min dan sisihan piawai keberkesanan PUM terhadap penerapan nilai keusahawanan pelajar ditunjukkan pada Jadual 1.

Jadual 1. Keberkesanan PUM terhadap penerapan nilai keusahawanan pelajar di sekolah menengah Sabah

No	Nilai Keusahawanan Pelajar	Min	SP	Tahap
1.	Sabar	3.61	0.766	Tinggi
2.	Inisiatif	3.80	0.651	Tinggi
3.	Kreatif dan inovatif	3.65	0.783	Tinggi
4.	Kecekalan	3.84	0.588	Tinggi
5.	Keyakinan diri	4.05	0.389	Tinggi
6.	Amanah	4.17	0.420	Tinggi
7.	Perancangan yang sistematik	4.07	0.425	Tinggi
	Keseluruhan	3.88	0.380	Tinggi

SP = Sisihan Piawai;
 Min 1.00 – 1.89 = tahap sangat rendah
 Min 1.90 – 2.69 = tahap rendah
 Min 2.70 – 3.49 = tahap sederhana
 Min 3.50 – 4.29 = tahap tinggi
 Min 4.30 – 5.00 = tahap sangat tinggi

Berdasarkan Jadual 1, Program Usahawan Muda (PUM) memiliki keberkesanan yang tinggi terhadap penerapan nilai keusahawanan pelajar sama ada nilai sabar (min = 3.61, SP = 0.766), inisiatif (min = 3.80, SP = 0.651), kreatif (min = 3.65, SP = 0.783), kecekalan (min = 3.84, SP = 0.588), keyakinan diri (min = 4.05, SP = 0.389), amanah (min = 4.17, SP = 0.420) dan perancangan yang sistematik (min = 4.07, SP = 0.425). Secara keseluruhan, PUM memiliki keberkesanan yang tinggi terhadap penerapan nilai keusahawanan pelajar di Sabah (min = 3.88, SP = 0.380). Bagi melihat penerapan nilai keusahawanan pelajar melalui PUM di Sekolah Menengah Sabah dengan lebih jelas dapat ditunjukkan oleh Rajah 1.

Rajah 1. Penerapan nilai keusahawanan pelajar melalui PUM di Sekolah Menengah Sabah

Rajah 1 menunjukkan bahawa amanah merupakan nilai keusahawanan diterapkan paling tinggi dalam PUM. Kemudian diikuti oleh perancangan yang sistematik, keyakinan diri, kecekalan, inisiatif, kreatif dan inovatif, dan sabar. Sabar merupakan nilai keusahawanan pelajar yang mendapat skor min paling rendah.

Hasil kajian ini selari dengan Rahim dan Lajin (2015) yang melaporkan bahawa kebanyakan pelajar yang terlibat dalam program keusahawanan di sekolah memiliki nilai amanah yang tinggi. Nilai amanah adalah salah satu daripada nilai usahawan yang berjaya yang mempunyai komitmen yang tinggi seperti yang dinyatakan dalam kajian Cubico et al. (2010). Oleh itu, amanah adalah nilai mulia dan perlu dikekalkan dalam kalangan pelajar. Ini bermakna bahawa mereka melakukan aktiviti dan tugas mereka secara jujur dan menunjukkan sikap yang bertanggungjawab. Mereka juga amanah dalam menjalankan tugas dan sentiasa bercakap benar. Yang menggalakkan ialah pelajar memenuhi mandat tanpa mengharapkan ganjaran atau ganjaran dan menyampaikan sesuatu dengan ikhlas. Pelajar juga boleh menunjukkan kepercayaan dan keadilan kepada semua.

PUM adalah program khas pendidikan keusahawanan yang diperkenalkan oleh kerajaan dengan tujuan untuk mendedahkan orang muda kepada keusahawanan. Pelajar terlibat secara aktif sebagai usahawan badan mereka sendiri di sekolah tempat mereka belajar. Di samping itu, kurikulum PUM direka untuk memberi tumpuan kepada sikap, kemahiran dan motivasi. Oleh itu, program ini mempunyai kesan yang signifikan terhadap penggunaan nilai keusahawanan pelajar.

Hasil kajian ini turut disokong oleh kajian Rahim dan Lajin (2015) yang turut menyatakan bahawa program atau aktiviti keusahawanan yang dilaksanakan di sekolah adalah cara yang sangat berkesan untuk meningkatkan minat pelajar dan meningkatkan amalan keusahawanan. Bagaimanapun, program tersebut turut memerlukan kesediaan guru penasihat sama ada pengetahuan, kemahiran dan sikap yang tinggi. (Sarimah, et.al., 2010), (Zakaria, et.al. 2011) dan (Yusoff, et.al. 2014) menekankan bahawa kaedah pembelajaran pengalaman merupakan kaedah terbaik untuk pendidikan dan latihan keusahawanan.

IV. Kesimpulan

Kajian ini memberikan sokongan praktikal kepada beberapa pihak, pelajar, guru penasihat, dan sekolah. Bagi pihak pelajar, penglibatan pelajar dalam aktiviti keusahawanan di sekolah boleh membangunkan kecekapan atau nilai keusahawanan pelajar, meningkatkan kawalan sendiri, harga diri yang tinggi dan meningkatkan inovasi. Program keusahawanan sekolah, terutama Program Usahawan Muda (PUM), mempunyai kesan yang tinggi terhadap semua dimensi nilai keusahawanan. Oleh itu, program sedemikian terus digalakkan kepada para pelajar supaya lebih ramai pelajar terlibat secara aktif dalam program ini. Melalui kajian ini, kemungkinan pelajar mempunyai nilai keusahawanan dan mempunyai kecenderungan untuk memilih kerjaya sebagai usahawan selepas sekolah adalah tinggi apabila pelajar tertumpu, digalakkan dan luas dalam perniagaan dan keusahawanan menerusi program atau kegiatan keusahawanan.

Rujukan

1. Cubico, S., Bortolani, E., Favretto G., & Sartori, R. 2010. Describing the Entrepreneurial Profile: The Entrepreneurial Aptitude Test (TAI). *International Journal of Entrepreneurship and Small Business* 11(4): 424-435.
2. Hisrich, R.D., Peters, M.P., & Shepherd, D.A. 2008. *Entrepreneurship*. Ed. Ketujuh. Boston: McGraw-Hill Irwin.
3. Kinuthia, N., Mbrugu, K., & Mutuku. 2014. Fashion Marketing: Strategies in the Garment-Making Micro and Small Enterprises In Nakuru, Kenya. *African Journal of Marketing Management* 6(5): 68-74.
4. Neck, H.M., & Greene, P.G. 2011. Entrepreneurship Education: Known Worlds and New Frontiers. *Journal of Small Business Management* 49(1): 55-70.
5. Nemerzitski, S., Loogma, K., Heinla, E., & Eisenschmidt. 2013. Constructing Model of Teachers' Innovative Behaviour in School Environment. *Teachers and Teaching: Theory and Practice* 19(4): 398-418.
6. Norita Deraman, Armanurah Mohammad, Habshah Bakar, Norashidah Hashim & Ooi Yeng Keat. 2010. *Keusahawanan: Teori dan Praktis*. Shah Alam: McGraw-Hill(M) Sdn. Bhd.
7. Rahim H.L., & Lajin, N.F.M. 2015. Social Entrepreneurship and Graduate Employability. *International Academic Research Journal of Social Science* 1(1): 33-40.
8. Rodriguez-Pose, A., & Hardy, D. 2015. Cultural Diversity and Entrepreneurship in England and Wales. *Environment and Planning* 47: 392-411.
9. Sarimah Che Hassan, Norlizah Che Hassan & Nor Aisyah Buang. 2010. Penguasaan Kemahiran Insaniah (Kemahiran Keusahawanan) Dalam Kalangan Guru Sekolah di Malaysia. Proceedings of the 4th International Conference on Teacher Education: Joint Conference UPI dan UPSI, Bandung, Indonesia, 8-10 Nov. 2010.
10. Yusoff, M.N.H., Zainol, F.A., & Ibrahim, M.D. 2014. Entrepreneurship Education in Malaysia's Public Institutions of Higher Learning—A Review of the Current Practices. *International Education Studies* 8(1): 17-28.
11. Zaidatol Akmaliah Lope Pilie & Bagheri, A. 2011. Teachers' and students' entrepreneurial self-efficacy: Implication for Effective Teaching Practice. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 29: 1071-1080.
12. Zakaria, S., Wan Yusoff, W.F., & Raja Madun, R.H. 2011. Entrepreneurship Education in Malaysia: Nurturing Entrepreneurial Interest Amongst Students. *Journal of Modern Accounting and Auditing* 7(6): 615-620.